

Masopustní neděle, 15. února 2015

¹⁸**Běda těm, kdo touží po dni Hospodinově!** K čemu vám bude den Hospodinův? Bude tmou, a ne světlem!
¹⁹Jako když se dá někdo na útěk před lvem a narazí na něho medvěd; nebo vejde do domu, opře se rukou o stěnu a uštkne ho had. ²⁰Což není den Hospodinův tmou, a ne světlem, temnotou bez jasu? ²¹Nenávidím vaše svátky, zavrhl jsem je, ani vystát nemohu vaše slavnostní shromáždění. ²²Když mi přinášíte zápalné oběti a své oběti přídavné, nemám v nich zalíbení, na pokojnou oběť z vašeho vykrmeného dobytka ani nepohlédnu. ²³Pryč ode mne s halasem tvých písní, tvé brnkání na harfy už nechci slyšet. ²⁴**Ať se valí právo jako vody, spravedlnost jak proudící potok.**

Ámos 5,18-24 (čtení Mk 8,31-38)

To se musí hodně vysvětlit! Přece nebudou lidé, kteří dobrovolně přišli v neděli do kostela poslouchat taková příkrá slova. Je to příliš silná káva, co sděluje prorok Ámos. Je to jako nevyžádaná studená sprcha. Kdo se tě o to prosil, abys na nás chlemtnul tak nestravitelnou dávkou tvrdých slov? Co si má člověk vůbec počnout, když slyší: *Bůh nenávidí vaši bohoslužbu, už má po krk vašich shromáždění, na to, co před něj přinášíte, se nechce koukat, nemůže vystát to, čemu říkáte zpěv i vaše doprovody...*

No, děkuji pěkně. By se na to dalo slušným způsobem zareagovat. Nebylo by tam něco přívětivějšího? Dvacet deka pochvaly, deset deka potěšení a třicet deka odpuštění - tak asi. Pak by to snad vyhovovalo našim potřebám. Kdybys nás trochu ujistil, že to naše vidění věcí a naše doufání a vůbec naše momentální žití je přijatelné. Vždyť sebe obhájit, najít nějakou dobrou logiku ve svém počínání - to dokáže přece každý, tak proč bys i ty nemohl? Pofoukáme, poplácáme, popř. řekneme: *Pán Bůh dá a bude to dobré, bratře.* Takhle nějak by to mohlo vypadat, aby to bylo snesitelné. Aby to stálo za to ranní vstávání a za ty peníze, které pustím do košíčku.

I když dnešní masopustní neděle si moc nevyberete. Nejen čtení ze Starého zákona, ale i předepsané evangelium je ve verzi "středně až více pokročilý". Slyšeli jste to sami: I z Ježíšových úst se dnes dovídáme: *Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vzdej se sebe, protože když ti jde o sebe a udržení svého života, tak to s tebou špatně skončí; jde-li ti o evangelium a jsi připraven pro ně nasadit celý (holý) život, pak teprve získáváš to, co má trvalou cenu.*

Tak vidíte. Myslím, že ani v evangelijním textu dnes nenalezneme pohlazení, leda proti srsti. A je vlastně otázka, co je těžší kalibr? Jestli bezpodmínečná výzva k nesení kříže života (kříž je totiž obsahem evangelia, o němž je tu řeč), nebo informace o rozhněvaném Bohu, který se na svůj lid nechce ani koukat, ani poslouchat, co mu zpívají.

Pojďme tedy dnes na tělo s terapií proroka Ámose. S tím, že terapeutické účinky jeho oznámení Hospodinovy vůle jsou od počátku v podezření, že nebudou dobře účinkovat. S tím asi nic neuděláme, je to jednou vyřčeno, napsáno a je to napsáno k četbě a poslechu na dnešní sváteční den.

Jejda mane - řekla by moje dcera - *co se tam stalo, že posel boží takhle nasadil?* Co se přihodilo, že na ně mluví vlastně v nářku, začíná slovy: *Běda (vám)...* Běda těm, kdo touží po dni Hospodinově. Každý bůh by přece měl být rád, když jeho lid touží po jeho dni - po setkání s ním, když slaví svátky, modlí se k němu a zpívají mu zbožné písně. Nikdo z lidí tu nekřičí k nebi: *(Houstone) Sióne, máme problém!* Všechno šlape. Nic nikoho netrápí. Daří se.

A prorok přesto do toho: *Běda vám,* kteří v té pohodě a bezstarostnosti bohoslužebných shromáždění jedete. Běda. Tím jediným slůvkem "běda" dává lidem na srozuměnou, že s nimi nebude mluvit jemnocitně. Volí tu dost ironický způsob řeči, protože ta formule "běda" se tehdy prý používala ve smuteční řeči. Prorok tu vyřizuje Boží slovo svému lidu a volí žánr pohřebního bédování nad zemřelými. Naznačuje tím: *V Hospodinových očích, prosím, jste již mrtvolý.* Už tohle samo by je mohlo náležitě vyrušit! Jen kdyby té nepříjemné boží řeči uvěřili.

A to bylo velmi těžké! Zvláště když se jim fakticky dařilo dobře. Doba, v níž Ámos žije a promlouvá patřila ke skutečným politickým i ekonomickým vrcholům dějin severního Izraele. Spousta lidí zbohatlo, mezinárodní politika i obchod jen vzkvétal. Zájem o náboženství a spiritualitu všeho druhu taky rostl. (≈ 90tá léta ve střední Evropě?) Komu by se chtělo věřit, že je to začátek konce? Komu by se chtělo věřit, že

se Hospodin na to nemohl koukat? Jen tu a tam jakýsi podezřelý mluvka nebo básník či snad písničkář se nenechal opojit rozrůstajícími se tzv. ekonomickými a politickými svobodami, ani vzkvétající náboženskostí společnosti - a spustil: Běda vám...

Začal zpívat smuteční píseň jako by byl na pohřbu své země. A zpíval k tak sebou samými jistým lidem - jako by rozmlouval s netečnými nebožtíky. Celá ta Ámosova řeč (z níž jsme dnes četli pouhý kousíček) je proto postavena jako hřbitovní žalozpěv.

Těšíte se na den Hospodinův, ale ten bude pro vás dnem soudu, dnem tmy. Myslíte si, že jste zvládli sebe i Pána Boha a příslušným obřadem si přivoláte jeho požehnání. Přitom nevidíte, že na sebe přivoláváte soud, řítíte se do tmy. Hezky to poví cizokrajným turistickým obrazem: Máte za to, že jste utekli před lvem, avšak běžíte v ústrety medvědovi. Nebo ještě jinak to řekne: Zaběhnete do svých dobře vybudovaných domů, avšak uvnitř vás nečeká bezpečí, nýbrž jedovatý had.

Jak to posel boží zdůvodňuje? Měl tehdejší boží lid šanci rozpoznat, že přestává být božím lidem Hospodinovým, i když si myslí, jak se mu žije dobře a spokojeně? No, "měl a neměl" šanci. Protože pro taková prosperující údobí platí (v celých lidských dějinách) pozoruhodně stejná charakteristika - stejné úskalí. Někteří lidé skutečně bohatnou - ale zbohatlíci nevyrostlí v tradici bohatého rodu všude na světě (nevědouce, jak se bohatý má chovat) bývají ohroženi přehnaným sebevědomím a sociální slepotou. *Je mi dobře... žiju z toho, co jsem si chytrým jednáním vydobyl, mohu se radovat, jsem zajištěn...* To si člověk v plusových obdobích začne myslet, jestliže se nakazí nemocí sebe-uspokojeného člověka.

A na to mohou slyšet z úst posla božího: Zapomněli jste na právo a spravedlnost! Přestali jste hledat Hospodina. Přestali jste nenávidět zlo a milovat dobro. Takhle přesně formuluje proroka Ámos, co znamená "hledání Hospodina". *Nenávidět zlo a milovat dobro* (Am 5,15). Udržovat právo jako pitnou vodu a spravedlnost jako chráněnou krajinnou oblast - dalo by se říct podobně s úmyslem Ámose. Nepřehlédnout, že v každé rozvíjející se společnosti se časem zvětšuje rozdíl mezi těmi, kdo jsou na dně, a většinou ostatních, kteří jsou schopni kopírovat větší a stále složitější nároky společenského uplatnění. Ne všichni jsou schopní držet krok se zvyšujícími se nároky. Ohled na práva právě těch nejslabších je v očích Boha Hospodina důležitější, než sebevědomá shromáždění naplněná (pěkným) zpěvem a modlitbami.

V takové době Hospodin ústy proroka dává na vědomí: Jestli si myslíte, že jste dost silní a obejdete se bez dotazování se, co je spravedlivé a co je dobré, tak se mýlíte a já vás odsuzuji k těžkému rozpoznání. **Kdo si myslí, že ho nic neporazí, na toho se pošle prostě jenom silnější nepřítel.** A my dnes víme, že Ámosův styl řeči ke svým spoluobčanům jako k mrtvým - rozuměj: duchovně mrtvým - byl zcela na místě. Jejich prosperující země existovala ještě několik málo desetiletí a pak ji definitivně vymazal z mapy silnější severní soused, Asyrská říše. Když říkám definitivně, tak to tak skutečně bylo ve všech rovinách - Izrael skončil na mapě, v historii, i v dějinách vztahu mezi Hospodinem a Božím lidem. Hrůzná možnost, která se stala skutečností. Dějiny Božího lidu pak pokračují (od konce 8. století) už jen v dějinách židovských obyvatel Judska.

Myslíš si, že stojíš, člověče? To je jen otázka síly větru... napíše podobně a tak trochu výchovně křesťanům (o 8 století později) apoštol národů. *Myslíš si, člověče, že není čas na pokornou vděčnost za to, co máš a čím smíš být? To je jenom otázka času, až to sám (dostatečně tvrdě) poznáš a snad budeš mít ještě možnost se sebou něco udělat.*

Součástí protilátek proti zpupnému otupění vůči Bohu a druhým lidem je pozvání, kterým tehdy apoštol v té své výchovné řeči pokračoval, totiž: *(Nechci, abyste nevěděli, že...) Bůh je věrný a nedopustí zkoušky nad naše síly, nýbrž se zkouškou nám připraví i východisko a dá nám sílu, abychom mohli obstát.*